

ကျိန်စာထက်ပိုသော ဒဏ်ရာ (ဖားကန့်ဒေသ၏ ဖြစ်ရပ်ကို လေ့လာခြင်း)

သူရိန်လွင်

စာတမ်းအကျဉ်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်း ပြည်တွင်းထုတ်ကုန်တွင် သဘာဝသယံဇာတမှ ရရှိငွေမှာ ထင်သလောက် မများပြားပေ။ သဘာဝသယံဇာတ ကြွယ်ဝမှုရှိသော တိုင်းပြည်များ ဖွံ့ဖြိုးစေရန်လေ့လာရာတွင် သီအိုရီများအရ သဘာဝသယံဇာတကြွယ်ဝမှုနှင့် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုသည် ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်။ သို့သော် အင်စတီကျူးရှင်းများ အားကောင်းမှု၊ ဘဏ္ဍာရေးဖြေလျော့မှု နှင့် ကောင်းမွန်သောဘတ်ဂျက် စနစ်တည်ဆောက်နိုင်မှုသာ အမှန်တကယ်တိုင်းပြည် ဖွံ့ဖြိုးနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ဤလေ့လာမှုတွင် ကချင်ပြည်နယ်ရှိ ဖားကန့်ဒေသ၏ ကျောက်စိမ်းလုပ်ငန်းကို လေ့လာထားသည်။ သယံဇာတ ခွဲဝေခြင်းသည် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်တွင် မျှခြေသဘောတရားဆီသို့ ရောက်အောင် မဖြေရှင်နိုင်သေးသော အဓိကအခက်အခဲဖြစ်သည်။ အကောင်းဆုံး ဖြေရှင်းရန် နည်းလမ်းတစ်ခုမှ သဘာဝသယံဇာတမှ ရငွေကို မှီခိုနေကြသော ပြည်နယ်နှင့် ဒေသတို့သည် ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေးကို စိုက်ပျိုးရေး၊ ထုတ်လုပ်ရေး၊ ကုန်သွယ်ရေး စသော စီးပွားရေးကဏ္ဍများဖြင့် အစားထိုးရန် ကြိုးစားဖို့လိုသည်။ ထို့အပြင် အရေးကြီးသော အင်စတီကျူးရှင်းများ၏ ရငွေများကို ပွင့်လင်းမြင်သာမှု တိုးတက်အောင် လုပ်ခြင်းနှင့် ၎င်းတို့ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိခြင်းသည် ပဋိပက္ခဖြစ်မှုများကို လျော့ချနိုင်သလို၊ ပဋိပက္ခဖြစ်မှုများမှလွဲ ကာကွယ်နိုင်ပါသည်။

၁။ နိဒါန်း

ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများတွင် သဘာဝသယံဇာတ ကြွယ်ဝခြင်းကြောင့် စစ်မက်ဖြစ်ပွားသော နိုင်ငံများတွင် အာဖရိကရှိ နိုင်ငံများက အများစု ဖြစ်သည်။ ဘောဂဗေဒပညာရှင် ဂျိုးဆက်စတစ်ဂလစ် (Joseph Stiglitz, 2012)က သဘာဝသယံဇာတ ကြွယ်ဝသော နိုင်ငံများအပေါ် အောက်ပါအတိုင်း မှတ်ချက်ပြုထားပါသည်။ “ပုံမှန်အားဖြင့် သဘာဝသယံဇာတ ကြွယ်ဝသော နိုင်ငံများသည် သဘာဝသယံဇာတမကြွယ်ဝသော နိုင်ငံများထက် ပိုဆင်းရဲသည်ကို တွေ့ရသည်။ ၎င်းနိုင်ငံများမှာ မျှော်မှန်းချက်များနှင့် ပြောင်းပြန်ဖြစ်၍ တိုးတက်မှုနှေးကွေးသလို၊ မညီမျှမှုမှလွဲ ပိုမိုကြီးမားသည်ကို တွေ့ရသည်။ သဘာဝသယံဇာတများအပေါ် အခွန်ကြီးမားစွာ ဆောင်စေခြင်းကလည်း ၎င်းတို့ကို ပပျောက်အောင် မလုပ်နိုင်ပေ။ ဆိုလိုသည်မှာ သဘာဝသယံဇာတမှ ဝင်ငွေအဓိက ရရှိသော နိုင်ငံများသည် ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ခွဲဝေဖြန့်ဖြူးမှုများတွင် သုံးနိုင်သည်။”

“On average, resource-rich countries have been more poorly than countries without resources. They have grown more slowly, and with greater inequality – just the opposite of what one would expect. After all, taxing natural resources at high rates would not cause them to disappear, which means that countries whose

major source of revenue are natural resources and can use them to finance in education, healthcare, development and redistribution". (Joseph Stiglitz, 2012)

သဘာဝသယံဇာတကို မှီခိုခြင်းကြောင့် ပြည်တွင်းစစ်ကို ပိုမို ဖြစ်ပေါ်စေသော ပုံစံ ၎င်းမျိုးရှိသည်ဟု ပါမောက္ခ မိုက်ကယ် ရှိစ် (Michael Ross, 2002) ကပြောခဲ့သည်။ (၁) နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး စွမ်းဆောင်နိုင်မှုကို ထိခိုက်စေသည်။ (၂) အစိုးရကို ပိုမိုအားနည်းစေသည်။ ပိုမို အဂတိလိုက်စားမှုဖြစ်စေသည်။ တာဝန်ခံမှုကို လျော့နည်းစေသည်။ (၃) သယံဇာတ ကြွယ်ဝသော ပြည်နယ်များတွင် နေထိုင်သူများက ၎င်းတို့ပြည်နယ်ကို မှီခိုမှုကင်းသော(လွတ်လပ်သော) ပြည်နယ် ပုံစံဖြစ်လာရန် မက်လုံး (Incentive) ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ (၄) ပုန်ကန်ထကြွမှုများ(ပဋိပက္ခများ)ကို ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုများ ဖြစ်လာစေသည် ဟုဆိုခဲ့သည်။

သဘာဝသယံဇာတနှင့် ပတ်သက်သော မော်ဒယ် (Model) ၃ခု ရှိသည်။

(က) ဒတ်ခ်ခ် မော်ဒယ် (Dutch Disease Model)

(ခ) ရမ်ပီကင်း မော်ဒယ် (Rent-seeking Model) နှင့်

(ဂ) အင်စတီကျူးရှင်း မော်ဒယ် (Institutions Model) တို့ဖြစ်သည်။

(က) ဒတ်ခ်ခ် မော်ဒယ် (Dutch Disease Model)

ဒတ်ခ်ခ် မော်ဒယ် (Dutch Disease Model)ကို ပါမောက္ခဆက်နှင့် ပါမောက္ခဝါနာ (Sachs & Warner, 1995) တို့က ၁၉၉၅ခုနှစ်တွင် သဘာဝသယံဇာတကြွယ်ဝခြင်း နှင့် စီးပွားရေးတိုးတက်မှုတို့သည် အနုတ်လက္ခဏာ ဆက်စပ်နေသည်ကို အတည်ပြုခဲ့ကြသည်။ သဘောသဘာဝအရ သဘာဝသယံဇာတ ကြွယ်ဝခြင်းသည် စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှင့် ဆက်စပ်နေသည်။

အဆိုပါ မော်ဒယ်ကို သုံးမျိုးခွဲခြား၍ လေ့လာပါသည်။ (၁) ကုန်သွယ်မှုရှိသော သဘာဝသယံဇာတကဏ္ဍ(a tradable natural resources sector)၊ (၂) ကုန်သွယ်မှု ပြုလုပ်နိုင်သောစက်မှုကဏ္ဍ (a tradable manufacturing sector) နှင့် (၃) ကုန်သွယ်မှုမရှိသောကဏ္ဍ(a non-traded sector)တို့ ဖြစ်သည်။ လုပ်သားနှင့် အရင်းအနှီးကို အသုံးပြုသော ကဏ္ဍ၂ခုမှာ ကုန်သွယ်ထုတ်လုပ်နိုင်သော ကဏ္ဍနှင့် ကုန်မသွယ်နိုင်သော ကဏ္ဍတို့ဖြစ်သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် သဘာဝသယံဇာတ ကြွယ်ဝမှု ရှိသော စီးပွားရေးအဆောက်အအုံများ၏ ဝင်ငွေတိုးတက်မှုသည် သဘာဝသယံဇာတ တွေ့ရှိမှု အပေါ်တွင် မှီခိုနေသည်။ ထို့ကြောင့် ဤသည်က ဝယ်လိုအား ပိုလျှံမှု ဖြစ်ပေါ်စေပြီး ကုန်မသွယ်မရှိသော ဈေးကွက်ရှိ ကုန်ပစ္စည်းများပါ ဈေးတက်လာစေလေ့ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထို့အပြင် ပါမောက္ခ ဆက်နှင့် ဝါနာ (Sachs & Warner, 1997) တို့၏ လေ့လာမှုတွင် သဘာဝသယံဇာတ ကြွယ်ဝသော နိုင်ငံများတွင် ကုန်သွယ်မှု မရှိသော ကုန်ပစ္စည်းများ ဈေးနှုန်းမြင့်မားမှု ရှိသည်ကို တွေ့ရှိခဲ့သည်။ ပြည်တွင်းရှိ ဈေးနှုန်းမြင့်မားသည့် သွင်းအားစုများကို အသုံးပြုရသော စက်မှုကဏ္ဍသည် ၎င်းတို့၏

ထုတ်ကုန်များကို နိုင်ငံတကာဈေးကွက်တွင် ရောင်းချသည့်အခါ ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်း မရှိတော့ပေ။ ထို့ကြောင့် စက်မှုကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးမှု ဆောင်ရွက်ချက်များ မအောင်မြင်တော့ပေ။ အချုပ်အားဖြင့် သဘာဝသယံဇာတကြွယ်ဝသော တိုင်းပြည်များတွင် သွင်းအားစုများ ဈေးနှုန်းကြီးခြင်း၊ ပို့ကုန်မြင့်တင်မှု မလုပ်နိုင်ခြင်းတို့ကြောင့် ပို့ကုန်ဦးစားပေး တိုးတက်မှု (Export-led growth) ကို အောင်မြင်မှုရရှိအောင် မဆောင်ရွက်နိုင်ပေ။

ဒတ်ခ်ဒီးဇ်မော်ဒယ်(Dutch Disease Model) ၏ ယူဆချက်သည် သဘာဝသယံဇာတ ကြွယ်ဝမှုနှင့် စီးပွားရေး လုပ်ဆောင်နိုင်မှုတိုးတက်ခြင်းတို့၏ကြားတွင် ဆက်စပ်မှုသည် အနုတ်လက္ခဏာဆောင်သော အခြေအနေရှိသည်။ သို့သော် ထိုယူဆချက်တွင် အားနည်းချက်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ဤမော်ဒယ်မှာနော်ဝေးနိုင်ငံ၊ ဘော့စတန်နိုင်ငံနှင့် ဩစတေးလျနိုင်ငံတို့၏ အခြေအနေကို မဖြေရှင်းနိုင်ပေ။ အဆိုပါ မော်ဒယ်၏ အားနည်းချက်မှာ အင်စတီကျူးရှင်းတို့၏ အားနည်းမှုနှင့် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ ဖွဲ့စည်းပုံ ကွာခြားမှုတို့ကို ထည့်သွင်း မစဉ်းစားထားပေ။

(ခ) ရမ့်စီကင်းမော်ဒယ် (The Rent-seeking model)

ရမ့်စီကင်းမော်ဒယ် (The Rent-seeking model)သည် ဒတ်ခ်ဒီးဇ်မော်ဒယ်(Dutch Disease model) နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက အာဏာရှိသော အုပ်စုများ၊ အင်စတီကျူးရှင်းတို့၏ မူဘောင်များကို ပိုမို အထူးပြုလေ့လာထားခြင်း ဖြစ်သည်။ Lane & Tornell (1999) လိန်းနှင့်တော်နယ်လ်တို့က စီးပွားရေးနိမ့်ကျခြင်းအကြောင်းသည် ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍ ကျုံ့ခြင်းကြောင့်ဟု Dutch Disease Model ကယူဆထားခြင်းထက် မညီမျှသော ခွဲဝေမှုများကြောင့်ဟု ဆိုသည်။ ၎င်းတို့၏ ရှင်းလင်းချက်အရ သယံဇာတ ကြွယ်ဝသော နိုင်ငံများ၌ သဘာဝအရ ဖြစ်ပေါ်နေသော သယံဇာတ ကျိန်စာ(Resource Curse) သည် ခွဲဝေမှု မညီမျှခြင်း (Distributive Struggle in resource abundant countries) နှင့် ထိုအရာကို ကာကွယ်နေသော အာဏာရှိ အုပ်စုများကြောင့် ဟုဆိုသည်။

ဒတ်ခ်ဒီးဇ်မော်ဒယ် (Dutch Disease Model)တွင် စီးပွားရေး ကဏ္ဍများ မကွဲပြားပေ။ ရမ့်စီကင်းမော်ဒယ် (Rent-seeking model) တွင်မူ စီးပွားရေး အသိုင်းအဝိုင်းကို ၂မျိုးသာ ခွဲခြားထားသည်။ (၁) တရားဝင် စွမ်းဆောင်ရည်ပြည့်ဝသောကဏ္ဍ (formal efficient sector) နှင့် (၂) တရားမဝင် စွမ်းဆောင်ရည်နည်းသောကဏ္ဍ (informal less efficient sector) ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

အခွန်စည်းကြပ်ခြင်းသည် အာဏာရှိသော အုပ်စုများရဲ့ ဘဏ္ဍာရေးလွှဲပြောင်းမှုများကို တရားဝင်သိနိုင်သော အရင်းအမြစ်ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ အုပ်စုများသည် ၎င်းတို့၏ အကျိုးအမြတ်များအတွက် အခွန်ကောက်ခံခြင်းမှ ကာကွယ်ရန် မှောင်ခိုကဏ္ဍများ(shadow sector)တွင် ခွဲဝေဖြန့်ဖြူးထားလေ့ရှိသည်။ ထိုကဲ့သို့ အာဏာရှိသောအုပ်စုများ၏ ဝင်ငွေတိုးတက်ခြင်းသည် တိုင်းပြည်၌ ဝင်ငွေသုံးစွဲမှုမြင့်တက်လာသော်လည်း စီးပွားရေး တိုးတက်မှု နှေးကွေးမည်ဖြစ်သည်။

လိန်းနှင့် တော်နယ်လ် ၁၉၉၉ (Lane & Tornell, 1999)က ဘဏ္ဍာရေး သုံးစွဲမှု မြင့်တက်ခြင်းနှင့် ဆိုးရွားသော စီးပွားရေး စွမ်းဆောင်မှုကို ဗိုရာစီးတီးသက်ရောက်မှု(Voracity effect) ဟူ၍ ဆိုခဲ့သည်။ အဆိုပါသက်ရောက်မှုဆိုသည်မှာ တရားဝင်ကဏ္ဍများ၏ ပြန်ချက်တိုးတက်စေရန် အစိုးရမှ ၎င်း၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အသုံးပြု၍ ဘဏ္ဍာငွေများကို သုံးစွဲခြင်း ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ သက်ရောက်မှုသည် ဝင်ငွေတိုးစေခြင်းနှင့် စီးပွားရေးတိုးတက်မှုကို အနုတ်လက္ခဏာသဘော ဆက်စပ်မှုရှိသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ဝင်ငွေတိုးလာသော်လည်း စီးပွားရေးတိုးတက်မှု ရရှိမည် မဟုတ်ပေ။ အခြားတစ်ဖက်တွင် စီးပွားရေး တိုးတက်မှုရရှိသော်လည်း ဝင်ငွေ တိုးတက်လာမည်မဟုတ်ပေ။ နိုင်ငံတော် အစိုးရက သဘာဝသယံဇာတမှ ဝင်ငွေ ရရှိသော ပုံစံသည် အာဏာရှိအုပ်စုများ လွယ်ကူစွာ ဝင်ငွေရရှိနိုင်သော ဘတ်ဂျတ်စနစ်ပုံစံဖြစ်စေသည်။ ထို့ကြောင့် တခါတရံတွင် ပြည်သူများအတွက် သက်သာချောင်ချိရေး(Welfare) နှင့် စီးပွားရေးတိုးတက်မှုတို့ မရှိဘဲ ဝင်ငွေများမှာ အလေအလွင့်ဆုံးရှုံးမှုများ ရှိပါသည်။

အထက်ပါ ရမ္မစီကင်းမော်ဒယ် (Rent-Seeking model) မှာ သဘာဝသယံဇာတ ကျိန်စာဖြစ်မှုကို ရှင်းပြနိုင်သော်လည်း ၎င်းမော်ဒယ်၏ ပြဿနာမှာ အဖွဲ့အစည်းများ(Institutions) အပေါ်တွင် မှီတည်စဉ်းစားမှုဖြစ်သည်။

(ဂ) အင်စတီကျူးရှင်းမော်ဒယ် (The institutions Model)

အင်စတီကျူးရှင်း မော်ဒယ်ဆိုသည်မှာ အင်စတီကျူးရှင်းများနှင့် ရမ္မစီကင်း ကို ပေါင်းစပ် သုံးသပ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ မယ်လွန်၂၀၀၆ (Mehlum, 2006) သည် အင်စတီကျူးရှင်း မော်ဒယ်ကို စတင်ဖော်ထုတ်ခဲ့ပြီး ရမ္မစီကင်းနှင့် သဘာဝသယံဇာတ ကြွယ်ဝသော နိုင်ငံများမှ အင်စတီကျူးရှင်းများကို အဓိက ပစ်မှတ်ထားလေ့လာထားခြင်းဖြစ်သည်။

မယ်လွန်၏ ရှင်းပြချက်မှာ သဘာဝသယံဇာတ ကြွယ်ဝခြင်းသည် အင်စတီကျူးရှင်းများကို အချို့သော စမ်းသပ်မှုဖြစ်စေပြီး သယံဇာတ ကျိန်စာသည် ညံ့ဖျင်းသော အင်စတီကျူးရှင်းများ တည်ရှိနေသော နိုင်ငံများတွင်သာ ဖြစ်ပေါ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ဥပမာအားဖြင့် နော်ဝေးနိုင်ငံ (Norway) နှင့် ဘော့စဝါန နိုင်ငံ (Botswana)တို့တွင် သဘာဝသယံဇာတ ကြွယ်ဝခြင်းကြောင့် စီးပွားရေးတိုးတက်မှုရရှိခြင်းနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုနည်းပါးခြင်းသည် အားကောင်းသော အင်စတီကျူးရှင်းများ ရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ သို့သော် ညံ့ဖျင်းသော အင်စတီကျူးရှင်းများ ရှိသည်။ နိုက်ဂျီးရီးယားနိုင်ငံ(Nigeria)၊ ဝီနီဇွဲလားနိုင်ငံ(Venezuela)၊ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ(Mexico)နှင့် ကွန်ဂိုနိုင်ငံ(Congo) နိုင်ငံတို့သည် နော်ဝေးနိုင်ငံနှင့် ဘော့စဝါန နိုင်ငံတို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက စီးပွားရေးစွမ်းဆောင်ရည် ဆိုးရွားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ထိုကဲ့သို့ အားနည်းသော အင်စတီကျူးရှင်းများရှိခြင်းနှင့် သဘာဝသယံဇာတ ကြွယ်ဝခြင်းတို့သည် သယံဇာတ ကျိန်စာကို ဖြစ်ပေါ်စေသော အကြောင်းအရင်း ဖြစ်သည်။

မယ်လွန် ၂၀၀၆(Mehlum, 2006) ၏ လေ့လာမှုတွင် အဓိကတွေ့ရှိချက်မှာ သဘာဝသယံဇာတ ကြွယ်ဝသောနိုင်ငံများ၏ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုကို နှေးကွေးအောင်လုပ်သည်မှာ ညံ့ဖျင်းသော အင်စတီကျူးရှင်းပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤမော်ဒယ်သည် ဒတ်ဒစ် မော်ဒယ်၏ သဘာဝသယံဇာတ ကြွယ်ဝမှုနှင့် စီးပွားရေး လုပ်ဆောင်နိုင်မှုတိုးတက်ခြင်းတို့၏ ဆက်စပ်မှုသည် အနုတ်လက္ခဏာ ဆောင်သော အခြေအနေမဟုတ်ခြင်းကို ငြင်းဆိုပါသည်။

သဘာဝသယံဇာတသည် စီးပွားရေးကို တိုးတက်စေနိုင်သလို၊ ဆုတ်ယုတ်စေနိုင်ပါသည်။ အထက်ပါ အင်စတီကျူးရှင်းမော်ဒယ်အရ အင်စတီကျူးရှင်းတို့၏ အရည်အသွေးကွာဟခြင်းသည်သာ သဘာဝသယံဇာတကြွယ်ဝသောနိုင်ငံများ၏ စီးပွားရေး ကောင်းခြင်း၊ ဆိုးခြင်းကို အဆုံးအဖြတ်ပေးနိုင်သော အဓိက အကြောင်းအရင်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် သဘာဝသယံဇာတ ကြွယ်ဝသော နိုင်ငံအများစုတွင် အာဏာကိုဗဟိုထိန်းချုပ်မှုများသော အခြေအနေရှိပြီး အင်စတီကျူးရှင်းများမှာလည်း အားနည်းပါသည်။ ထို့အပြင် အဆိုပါ သဘာဝသယံဇာတကို မည်ကဲ့သို့ ချမ်းသာကြွယ်ဝအောင် စီမံခန့်ခွဲနိုင်မှုအပေါ်တွင်လည်း ကွာဟချက် ကြီးမားပါသည်။ အပြန်အလှန်အားဖြင့် သဘာဝသယံဇာတ ကြွယ်ဝသော နိုင်ငံများတွင်ကောင်းမွန်သော အင်စတီကျူးရှင်းများတစ်ခုတည်း ရှိခြင်းကလည်း စီးပွားရေးစွမ်းဆောင်မှုနှင့် တိုးတက်မှု ရရှိအောင် ပြုလုပ်နိုင်လိမ့်မည်ဟု မဆိုလိုနိုင်ပေ။

ဇယား(၁) သယံဇာတကြွယ်ဝမှုနှင့် ဆက်နွယ်၍ ဖြစ်ပွားသော ပြည်တွင်းစစ်ပွဲများ (လေ့လာခဲ့သော နိုင်ငံများ)၊ ၁၉၉၁မှ ၂၀၁၀နှစ်များ

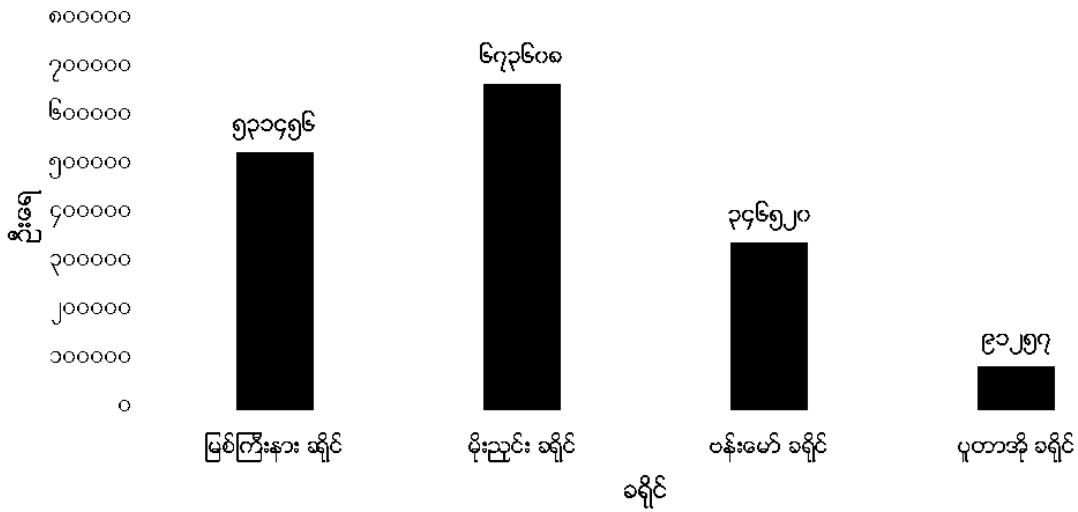
Country	Duration	Resources
Afghanistan	1978 – Present	Gems, Opium
Angola (Cabinda)	1975 - Present	Oil
Myanmar (Burma)	1949 - Present	Timber, Tin, Gems, Opium
Colombia (Colombia Conflict)	1964 – Present	Oil, Gold, Coca
Indonesia (Papua Conflict)	1962 – Present	Copper, Gold

Source: Prof. Michael Ross (2002), Natural Resources and Civil War: An overview with some Policy Options.
 Note: Author revised the list.

၂။ ကချင်ပြည်နယ်၏ နောက်ခံ အချက်အလက်များ

ကချင်ပြည်နယ်သည် မြစ်ကြီးနား ခရိုင်၊ မိုးညှင်းခရိုင်၊ ဗန်းမော်ခရိုင်နှင့် ပူတာအိုခရိုင်ဟူ၍ ခရိုင် လေးခုဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားပြီး၊ မြို့နယ်နှင့်မြို့နယ်ခွဲ နှစ်ဆယ့်ကိုးခုရှိသည်။ ၂၀၁၄ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ လူဦးရေ စုစုပေါင်း (၁၆၈၉၄၄၁)ဦး ရှိသည်။ မြို့ပြတွင်နေထိုင်သော လူဦးရေမှာ (၃၆)ရာခိုင်နှုန်းရှိပါသည်။ အသက်အပိုင်းအခြားအရ အသက် ၀နှစ်မှ ၁၄နှစ်အထိ (၃၀)ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး၊ အလုပ်လုပ်နိုင်သူ (အသက် ၁၅နှစ်မှ ၆၄နှစ်) (၆၆)ရာခိုင်နှုန်းရှိပါသည်။ သက်ကြီးရွယ်အို (အသက်၆၅နှစ်နှင့် အထက်) မှာ (၄)ရာခိုင်နှုန်းရှိပါသည်။

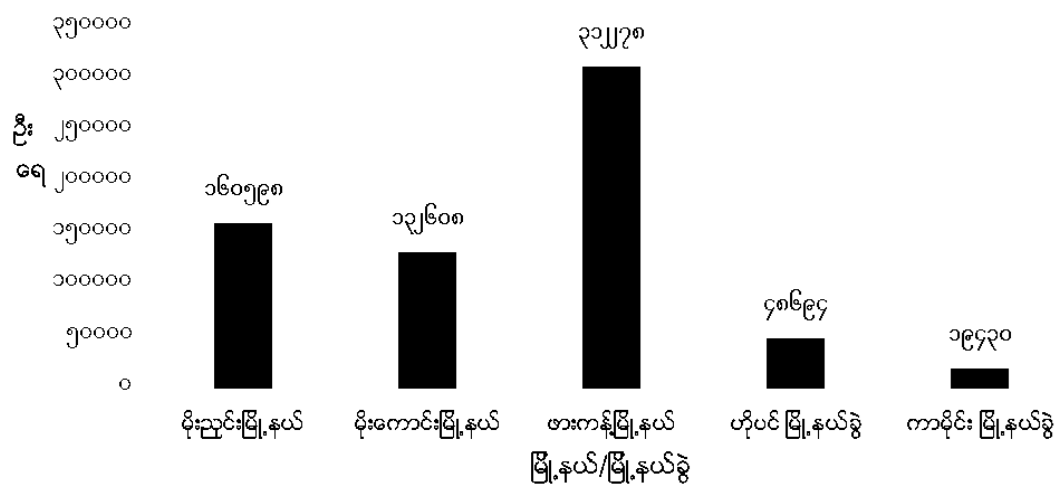
ပုံ (၁) ခရိုင်လေးခု၏ လူဦးရေစုစုပေါင်းပြပုံ

ရင်းမြစ်၊ ၂၀၁၄ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံလူဦးရေနှင့် အိမ်အကြောင်းအရာ သန်းခေါင်စာရင်း (၂၀၁၅)၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ သန်းခေါင်စာရင်းအစီရင်ခံစာ အတွဲ(၃-က)။

အထက်ပါ ပုံ(၁) အရ ကချင်ပြည်နယ်၏ လူဦးရေသည် ဖားကန်မြို့နယ်တည်ရှိသော မိုးညှင်းခရိုင်တွင် အများဆုံး ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ပုံ(၂) မိုးညှင်းခရိုင်ရှိ မြို့နယ်/မြို့နယ်ခွဲများရှိ လူဦးရေ

ရင်းမြစ်၊ ၂၀၁၄ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံလူဦးရေနှင့် အိမ်အကြောင်းအရာ သန်းခေါင်စာရင်း (၂၀၁၅)၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ သန်းခေါင်စာရင်းအစီရင်ခံစာ အတွဲ(၃-က)။

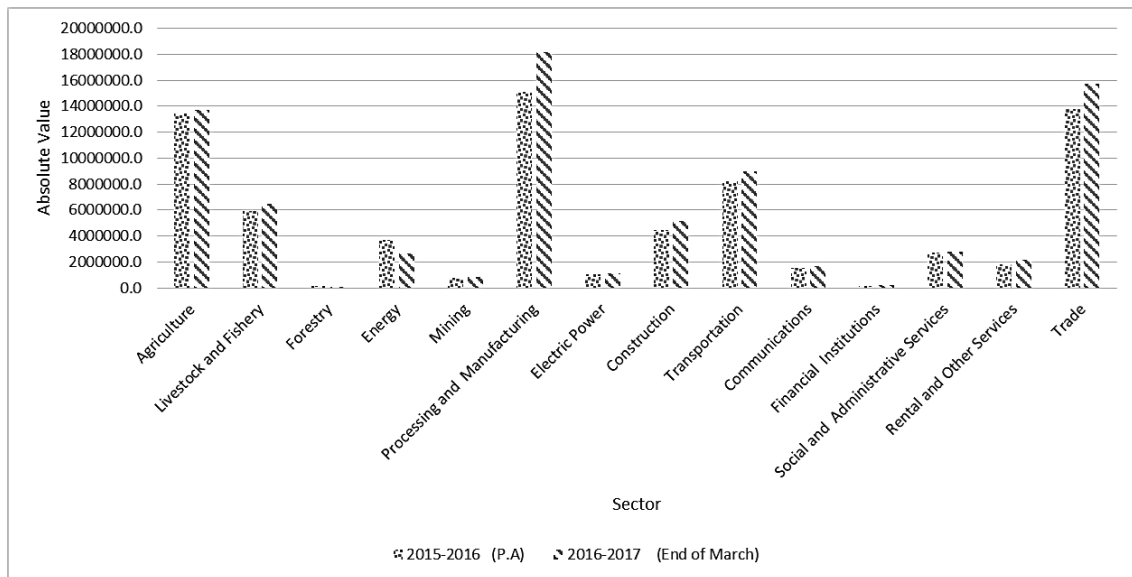
အထက်ပါ ပုံ(၂) အရ၊ မိုးညှင်းခရိုင်ရှိ မြို့နယ်နှင့် မြို့နယ်ခွဲများတွင် ဖားကန့် မြို့နယ်သည် လူဦးရေ (၃၁၂၂၇)ဦးဖြင့် အများဆုံး ရှိပါသည်။

၂၀၁၄ မြန်မာနိုင်ငံ လူဦးရေနှင့် အိမ်အကြောင်းအရာ သန်းခေါင်စာရင်းအရ စုစုပေါင်းလူဦးရေ (၁၆၈၉၄၄၁)ယောက် ရှိသည့်အနက် ဖားကန့်ဒေသရှိ လူဦးရေ သုံးသိန်းကျော်မှာ ချမ်းသာချင်သော လူသားများ၏ ပင်ကိုယ်ဗီဇကို သက်သေပြနေသူများဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ကချင်ပြည်နယ်ရှိ ဖားကန့်ဒေသသည် ကမ္ဘာတွင် ကျောက်စိမ်းအထွက်ဆုံးနေရာ တစ်ခုဖြစ်သည်။ သဘာဝ သံယံဇာတမှ ရရှိသော ဝင်ငွေကိုသာ အားကိုးနေရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွက်၊ ကျောက်စိမ်းရောင်းချမှုမှ ရရှိလာသည့် ဝင်ငွေသည် အဓိက တိုင်းပြည်၏ ဝင်ငွေရလမ်းတစ်ခုဟု ဆိုနိုင်သည်။ အဆိုပါ သံယံဇာတပေါကြွယ်ဝသောဒေသသည် ပြဿနာပေါင်းများစွာကို ရင်ဆိုင်နေရသည်။

၃။ စုစုပေါင်း ပြည်တွင်းထုတ်ကုန်တွင်ပါဝင်သော သတ္တုကဏ္ဍ

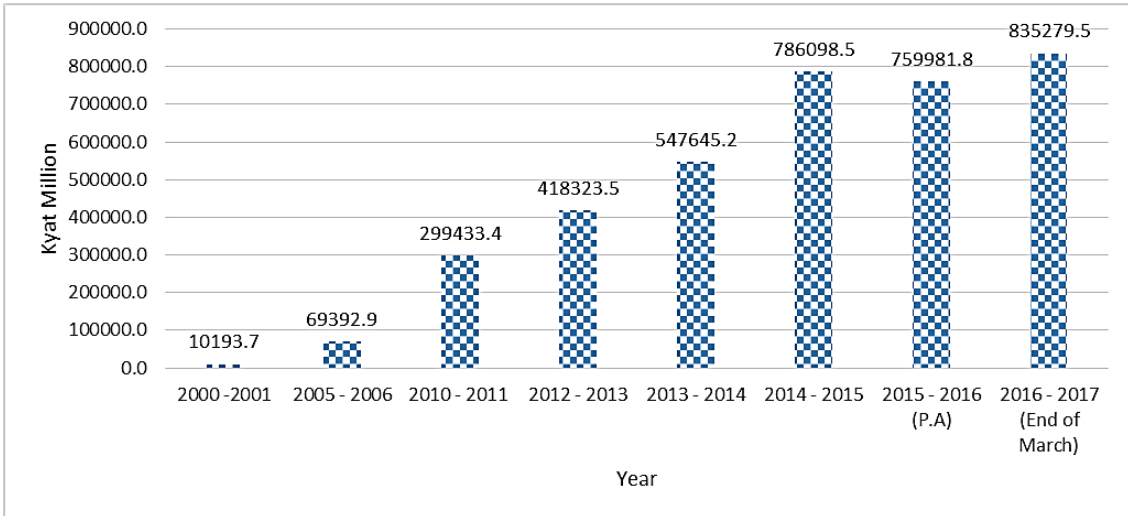
မြန်မာနိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်း ပြည်တွင်းထုတ်ကုန်(ဂျီဒီပီ)တွင် သတ္တုကဏ္ဍမှ ဝင်ငွေသည် ထင်သလောက် မများပြားပေ။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်းပြည်တွင်းထုတ်ကုန်တန်ဖိုးမှာ ၂၀၁၆-၂၀၁၇ခုနှစ်တွင် ၇၉၇၂၀၈၉၇.၉ ကျပ်သန်းပေါင်းဖြစ်ပြီး သတ္တုကဏ္ဍ၏ စုစုပေါင်းပြည်တွင်းထုတ်ကုန်တန်ဖိုးတွင် ပါဝင်မှုမှာ ၈၃၅၂၇၉.၅ ကျပ်သန်းပေါင်း ဖြစ်သည်။ ၎င်းတန်ဖိုးနှစ်ခု၏ ကွာဟချက်မှာ ၈၀၈၆၈၀၉၈၃၈၅၅၂၇၉.၅ ရှိသည်။

ပုံ(၃) စုစုပေါင်း ပြည်တွင်းထုတ်ကုန်တွင်ပါဝင်သည့် ကဏ္ဍများ (နှစ်အလိုက်ဈေးနှုန်း၊ ကျပ်သန်းပေါင်း)

Source: CSO Year Book (2017)

ပုံ(၄)စုစုပေါင်း ပြည်တွင်းထုတ်ကုန်(နှစ်အလိုက်ဈေးနှုန်း)ရှိ သတ္တုတူးဖော်ရေးကဏ္ဍတိုးတက်မှုတန်ဖိုး (ကျပ်သန်းပေါင်း)

Source: CSO Year Book (Various Issues)

သတ္တုကဏ္ဍတစ်ခုတည်းကို ကြည့်လျှင် တိုးတက်မှုများကို တွေ့ရသော်လည်း အထက်ပါ ပုံ ဥတွင်ပါဝင်သော ဂျီဒီပီတွင် ပါဝင်သော အခြားကဏ္ဍများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက သိသိသာသာ လျော့နည်းလျက်ရှိသည်ကိုတွေ့ရသည်။

၄။ ဖားကန့်ဒေသ၏ ဖြစ်ရပ်ကို လေ့လာခြင်း¹

ဖားကန့်ဒေသသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ သဘာဝသယံဇာတ ပေါကြွယ်ဝသော ဒေသများတွင် ထင်ရှားကျော်ကြားသော ဒေသတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းဒေသတွက် ကျောက်စိမ်းများကို အဓိက ဝယ်ယူသူမှာ တရုတ်နိုင်ငံဖြစ်ပါသည်။

၄.၁။

ရေမဆေးအလုပ်သမားများ၏အခန်းကဏ္ဍ²

ရေမဆေးအလုပ်သမားများထဲတွင် မိမိတို့အရပ်ဒေသ၌ မိသားစုကို လောက်ငှအောင် မရှာဖွေ

¹ ဤစာတမ်းတွင် ပါရှိသော ဖားကန့်ဒေသ၏ အချက်အလက်များမှာ ကိုယ်တိုင်ကြိုတွေ့ခဲ့သော အတွေ့အကြုံများကို အခြေခံ၍ ရေးသားထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

² အခေါ်အဝေါ်အရမှတ်ထဲတွင်အနေကြာသူများကို မှော်ကြာ၊ ကျောက်သယ်ပေးသူများကို ဂျော်ကီ၊ ကျောက်ဝယ်သူဌေးကို လော်ပန် စသည်ဖြင့် ခေါ်ဆိုကြသည်။

နိုင်သူများ၊ နိုင်ငံခြားတွင် အလုပ်လုပ်နိုင်သော အခြေအနေမရှိသူများ၊ လုပ်ကိုင်စားသောက်နိုင်သောအတတ်ပညာ မတတ်သူများ၊ ဘွဲ့ရရှိသူများ၊ အမျိုးသမီးအနည်းစုနှင့် အသက်၁၈နှစ်အောက် ကလေးများအထိ အရွယ်စုံ၊ အလွှာစုံ ပါဝင်သည်ကို တွေ့ရသည်။ ၎င်းတို့သည် ဖားကန့်ဒေသသို့ ပြောင်းရွေ့လာခြင်း၏ အဓိကအကြောင်းအရင်းမှာ မူလနေရပ်ဒေသတွင် မိသားစုအား လောက်ငှအောင် လုပ်ကိုင်ရှာဖွေ မကျွေးနိုင်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ဆင်းရဲခြင်းမှ ချမ်းသာခြင်းဆီသို့ လျင်မြန်စွာ ကူးပြောင်းနိုင်သော ကျောက်စိမ်းရှာဖွေခြင်းလုပ်ငန်းမှာ ၎င်းတို့အတွက် အကြီးမားဆုံးသောမက်လုံးပင်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် စာရင်းရှိအချက်အလက်များအရ အသက်၂၄နှစ်အောက် လူငယ်ဦးရေသည် စုစုပေါင်း လူဦးရေ၏ (၂၈)ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဤအချက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်ပသို့ သွားရောက်အလုပ်လုပ်နေကြသော လူဦးရေနှင့် ဖားကန့်ကဲ့သို့သော နေရာမျိုးတွင် လူငယ်လုပ်သားများ စုပြုံနေခြင်းသည် ပြည်တွင်းတွင် အလုပ်အကိုင် ရှားပါးခြင်း၊ အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်း နည်းပါးခြင်း၊ လုပ်ငန်းများ၏ လိုအပ်ချက်နှင့် ပြည့်စုံသော လုပ်သားအင်အားမရှိခြင်း၊ မိသားစုတစ်စု ရပ်တည်နိုင်လောက်သော ဝင်ငွေမရှိခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူငယ်လုပ်သားများ များပြားခြင်းသည် နိုင်ငံအတွက် အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုနိုင်ပါက ကောင်းမွန်သောရလဒ်ကိုဖြစ်စေပြီး၊ အသုံးမချနိုင်ပါက ထိုလူငယ်ဦးရေသည် သက်ကြီးပိုင်းသို့ ပြောင်းလဲသွားသောအချိန်တွင် တိုင်းပြည်အတွက် ဝန်ထုတ်ဝန်ပိုးဖြစ်မည် ဖြစ်သည်။

ရေမဆေးလုပ်သား အများစုသည် ဖားကန့်ဒေသသို့ ၎င်းတို့၏ ဆွေမျိုးများနှင့် သူငယ်ချင်းမိတ်ဆွေတို့၏ အကူအညီဖြင့် ရောက်ရှိလာခြင်း ဖြစ်သည်။ ရေမဆေးလုပ်သားများသည် ၁၂လရာသီ၏ မိုးရာသီကာလ ဖြစ်သော မေလ၊ ဇွန်လနှင့် ဂျူလိုင်လများမှ လွဲ၍ ကျန်သည့်လများတွင် ကျောက်ရှာကြသည်။

ရေမဆေးလုပ်သားများသည် အလွန်စွန့်စား၍ အလုပ်လုပ်ကြရသူများ ဖြစ်သည်။ ကျောက်ရှိနိုင်သည့် မည်သည့် နေရာမဆို တောင်ကမ်းပါးပေါ်တွင်ဖြစ်စေ၊ အခြေမခိုင်သော မြေစာပုံပေါ်တွင် ဖြစ်စေ၊ ပေပေါင်းများစွာ မြင့်သော တောင်စောင်းပေါ်တွင် ဖြစ်စေ ကျောက်ရှာကြသည်။ ထို့အတွက် အကာအကွယ်ပစ္စည်းများအဖြစ် စစ်ဖိနပ်(ပွိုင့်ဖိနပ်)ကိုသာ အဓိကထား စီးကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ ၎င်းတို့၏ ဖြေဆိုမှုအရ ၎င်းတို့အတွက် ကျောက်ရှာရာ၌ အန္တရာယ် အများဆုံးဖြစ်စေသော ကိစ္စ(၃)ခုများမှာ မြေစာပုံပြိုကျခြင်း၊ ကျောက်တုံးလိမ်ကျမှုကြောင့် ထိခိုက်ခြင်းနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ စစ်တပ်၊ ရဲတို့နှင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားခြင်း တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ထို့အတွက် မြေစာပုံ ပြိုကျမှုများလျော့ကျစေရန် ကုမ္ပဏီများကို မြေစာပုံများကို လေ့ကားထစ်များ ပြုလုပ်ပေးရန်၊ မြေစာပုံများရေမဝပ်စေရန်မြောင်းဖော်ပေးခြင်းနှင့် မြေစာပုံကို အမြင့်ကြီး မပုံရန် ရေမဆေးလုပ်သားများက အကြံပြုကြသည်။

ရေမဆေးလုပ်သား အများစုသည် ဆိုင်ကယ်ဖြင့် သွားလာကြပြီး ကိုယ်ပိုင်အိမ်တွင် နေထိုင်ကြသူ များပါသည်။ ဤနေရာတွင် ကိုယ်ပိုင်အိမ်ဆိုသည်မှာ မိမိစရိတ်ဖြင့် အိမ်၊ အဆောင် ဆောက်လုပ်နေထိုင်ကြခြင်းဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့ကို ကိုယ်ပိုင်အိမ်ဟုတ်မှတ်ကာ အများအားဖြင့် ဂရန်မရှိပေ။

၎င်းတို့၏ ဖြေဆိုချက်များအရ ၂၀၁၇ခုနှစ်ကာလ၌ ကုမ္ပဏီများနှင့်ရေမဆေးသမားများ ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားမှုများ ပိုမိုများပြားလာသည်။ သို့သော် ၂၀၁၆ကာလအကျော်တွင် ကုမ္ပဏီလုပ်ကွက်များ၌ ရေမဆေးသမားများအား ကျောက်ရှာခွင့်ပြုသောကြောင့် ကျောက်ရှာရသည်မှာပိုမိုလွတ်လပ်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ ကုမ္ပဏီလုပ်ကွက်များထဲသို့ ပင်ရောက်ကျောက်ရှာဖွေရသော ပုံစံမှာ ကုမ္ပဏီများမှ ၎င်းတို့လုပ်ကွက်အတွင်း ကျောက်ရှာမှု ရပ်နားသောအချိန် ပုံမှန်အားဖြင့် ညနေ ၄နာရီမှ မနက် ၉နာရီထိဖြစ်သည်။ အကယ်၍ ရေမဆေးသမားများသည် ကုမ္ပဏီ လုပ်ကွက်အတွင်း ကျောက်တွေ့ပါက ကုမ္ပဏီ အလုပ်ချိန်ပြန်မစမီ ထိုကျောက်ကို ကုမ္ပဏီလုပ်ကွက်အတွင်းမှ အချိန်မီ ထုတ်ရမည်ဖြစ်ပြီး အချိန်မီ မထုတ်နိုင်ခဲ့ပါက ကုမ္ပဏီ ပိုင်ကျောက် အဖြစ် သိမ်းဆည်းသည်ဟု သိရပါသည်။ ကုမ္ပဏီ လုပ်ကွက်အတွင်း ရရှိသော ကျောက်မှာ အလေးချိန်များလျှင် ဂျော်ကီခေါ် ကျောက်သယ်ပေးသူများ(ရေမဆေးလုပ်သားများ) ကို ရာခိုင်နှုန်း ခွဲဝေပေးရပြီး အချိန်မီ ကုမ္ပဏီ လုပ်ကွက်အတွင်းမှ ထုတ်ယူရလေ့ရှိသည်။

ဖားကန်ရှိရေမဆေးလုပ်သားများသည် နိုင်ငံ၏ နေရာဒေသပေါင်းစုံမှလာသော တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံ ဖြစ်ကြသော်လည်း အဖက်ဖက်မှ ဖိနှိပ်မှုများကြောင့် အချင်းချင်း စည်းလုံးညီညွတ်မှုရှိကြသည်။

၄.၂။ ကျောက်ရလျှင် ခွဲပေးရပုံ

ရေမဆေးလုပ်သားတစ်ယောက် ကျောက်ရလျှင်လော်ပန်ကို ၅၀ရာခိုင်နှုန်းခွဲပေးရသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် မိမိအုပ်စု ရေမဆေးလုပ်သားများကို အရေအတွက်အလိုက် ခွဲပေးရသည်။

ဥပမာ - ရေမဆေးလုပ်သား တစ်ယောက်သည် သိန်း ၁၀၀တန် ကျောက်တစ်လုံးရပါက သိန်း၅၀ကို လော်ပန်အား ပေးရသည်။ မိမိအုပ်စုတွင် ရေမဆေးလုပ်သား ၅ယောက်ရှိပါက တစ်ယောက်ကို ၁၀သိန်းပြန်ခွဲပေးရသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းအုပ်စုအတွင်းရှိ ရေမဆေးလုပ်သားတစ်ယောက်လျှင် ၁၀သိန်းခန့် ရရှိပါသည်။

လော်ပန်များသည် ကျောက်၏ အရည်အသွေးကို ရေမဆေးလုပ်သားများထက် ကြည့်တတ်သူ၊ နားလည်သူ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ရေမဆေးလုပ်သား အများစုသည် ကျောက်ရှာခြင်းသက်သက်သာဖြစ်လာပြီး ကျောက်၏ တန်ဖိုးကို မခန့်မှန်းနိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့ ရသမျှကျောက်များကို လော်ပန်ကို အပ်ကြသည်။ ထိုသို့ အပ်ရသည်အတွက် အဆိုပါကျောက်၏ အရောင်းဝယ်ဖြစ်သော အမှန်ဈေးနှုန်းကို မသိနိုင်ပေ။ အမှန် အရောင်းအဝယ်ဖြစ်ခဲ့သည့် ဈေးနှုန်းကို မသိခြင်းသည် ၎င်းတို့အတွက် ခွဲဝေမှုဝေစု လျော့နည်းနိုင်သည်။

ထို့ကြောင့် အစိုးရအနေဖြင့် ရေမဆေးလုပ်သားများကို တရားဝင် မှတ်ပုံတင် အခမဲ့လုပ်ပေးသင့်ပြီး ထိုမှတ်ပုံတင်ရရှိရန် ကျောက်၏တန်းဖိုးကို သိရှိစေနိုင်သော၊ ကျောက်၏အရည်အသွေးကို အကဲဖြတ်နိုင်သောသင်တန်းများဖြင့် ထောက်ပံ့ပေးပါက ရေမဆေးလုပ်သားများ၏ နှစ်နာမူများကို ကာကွယ်နိုင်မည်ဖြစ်သလို မူဝါဒအရသော်လည်းကောင်း၊ ဒေသ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအရသော်လည်းကောင်း အကောင်အထည်ဖော်ရန် လိုအပ်သည့် အချက်အလက်များလည်းကောင်း ရရှိလာမည် ဖြစ်သည်။

၄.၃။ သူဌေး (သို့မဟုတ်) လော်ပန်၏ အခန်းကဏ္ဍ

အများအားဖြင့် ရေမဆေးလုပ်သားများသည် ဆင်းရဲသောကြောင့် ဖားကန့်တွင် စားဝတ်၊ နေရေး ပြေလည်စေရန်လော်ပန်ဆီတွင် အလုပ်လုပ်ရသည်။ လော်ပန်များက ရေမဆေးလုပ်သားများ နေထိုင်ရန် အိမ်ပေးသည်။ စားနပ်ရိက္ခာထောက်ပံ့ပေးသည်။ အဓိက အချက်မှာ အဆိုပါ လော်ပန်များသည် ရေမဆေးလုပ်သားများ ကျောက်မရသည်တိုင် ထောက်ပံ့မှုများ ပြုထားသောကြောင့် လော်ပန်များ၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ အလွန်ကြီးသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ထိုသို့ လော်ပန်များက ရေမဆေးလုပ်သားများကို ထောက်ပံ့ရသည်အတွက် ရေမဆေးလုပ်သားများ ကျောက်ရသည်အခါတွင် လော်ပန်အား ၅၀ရာခိုင်နှုန်း ခွဲပေးရသည်။ ဤအချက်သည် ရေမဆေးလုပ်သားများ၏ ဘဝကို ပြောင်းလဲမှု မဖြစ်စေသော အဟန့်အတား ဖြစ်သည်။ သို့သော် အခြားတစ်ဖက်တွင် ထိုကဲ့သို့ ခွဲဝေပေးချင်ပါက ကိုယ်စရိတ်ဖြင့်ကိုယ် ကျောက်ရှာရန်မှာ ရေမဆေးလုပ်သားများအတွက် ဖြစ်နိုင်ချေနည်းသော အခြေအနေဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ဖားကန့်ဒေသသည် အခြားဒေသများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ကုန်ပစ္စည်းနှင့် ဝန်ဆောင်မှုဈေးနှုန်းများမှာ သိသိသာသာ များပြားသည်ကို တွေ့ရသည်။

၄.၄။ ကျောက်တူးဖော်ရေး ကုမ္ပဏီများ၏ အခန်းကဏ္ဍ

ကျောက်တူးဖော်ရေး ကုမ္ပဏီများသည် အဖွဲ့အစည်းအားလုံးနှင့် ဖားကန့်ရှိပြည်သူများအတွက် ဗဟိုချက်မ ကဲ့သို့ဖြစ်လာသည်။ လမ်းဖောက်ခြင်း၊ တံတားဆောက်ခြင်းမှအစ ကိစ္စတော်တော်များများတွင် အဖွဲ့အစည်းများသည် ကုမ္ပဏီများဆီမှ ပိုက်ဆံတောင်းလေ့ရှိသည်။

၄.၅။ သယံဇာတခွဲဝေမှုအခန်းကဏ္ဍ

သယံဇာတခွဲဝေမှု၊ ပြည်တွင်းစစ်နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး မရရှိမူဟာ ကျောက်တူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းများကို ထိခိုက်စေသလို၊ အားပေးရာလည်း ရောက်သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ တပ်မတော်သည် ဖားကန့်ဒေသတွင် လုံခြုံမှုရှိစေရန် တာဝန်ယူရသော အဓိက အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း ကချင်လွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ Kachin Independence Army (KIA/KIO) နှင့် Arakan Army (AA) ကဲ့သို့သော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ၏အခန်းကဏ္ဍသည် ကျောက်တူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်စပ်နေပါသည်။

သယံဇာတ ခွဲဝေခြင်းသည် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်တွင် မျှခြေသဘောတရားဆီသို့ ရောက်အောင် မဖြေရှင်းနိုင်သေးသော အဓိကအခက်အခဲဖြစ်သည်။ ထိုမျှခြေအခြေအနေသို့ မရောက်ခင်ကာလတွင်ပင် သဘာဝသယံဇာတ ကုန်ဆုံးနိုင်သလို၊ သဘာဝသယံဇာတ မကုန်ဆုံးခင် မျှချေ အခြေအနေသို့ ရောက်အောင် လုပ်နိုင်ပါသည်။ တစ်ခြားတစ်ဖက်တွင်လဲ သဘာဝသယံဇာတ ကုန်ဆုံးခြင်းက မျှချေအခြေအနေကို ရောက်ရှိနိုင်သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ပြည်သူများအတွက် မည်သည့် အခြေအနေက အကောင်းဆုံး ဖြစ်သည်ကို စဉ်းစားကြည့်ဖို့ဖြစ်သည်။

အကောင်းဆုံး ဖြေရှင်းရန် နည်းလမ်းတစ်ခုမှ သဘာဝသယံဇာတမှ ရငွေကို မှီခိုနေကြသော ပြည်နယ်နှင့် ဒေသတို့သည် ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေးကို စိုက်ပျိုးရေး၊ ထုတ်လုပ်ရေး၊ ကုန်သွယ်ရေး စသော စီးပွားရေးကဏ္ဍများဖြင့် အစားထိုးရန် ကြိုးစားဖို့လိုသည်။ ကျောက်စိမ်းကို တရုတ်ပြည်မှ အဓိက ဝယ်ယူသောကြောင့် တရုတ်နိုင်ငံသည် နိုင်ငံရေးအရသော်လည်းကောင်း၊ စီးပွားရေးအရသော်လည်းကောင်း ကျောက်စိမ်းကဏ္ဍတွင် သက်ရောက်မှုရှိသည်။

၄.၆။ မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် လောင်းကစားအန္တရာယ်

ရေမဆေးသမားများ၏ဘဝကို ထပ်မံကျိန်ဇာသင့်စေသော ပြဿနာမှာ မူးယစ်ဆေးဝါးဖြစ်သည်။ ထိုပြဿနာ၏ အစမှာ မူးယစ်ဆေးဝါးကို လွယ်ကူစွာ ဝယ်ယူ၍ ရခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။

အထက်ပါ အကြောင်းအချက်များကို ထောက်ရှုပါက မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကြုံတွေ့နေရသော သဘာဝသယံဇာတကြွယ်ဝမှုနှင့် ပဋိပက္ခဖြစ်မှုများသည် ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ သို့သော် မိမိတို့ နိုင်ငံရှိ အဆိုပါ ကျောက်စိမ်းလုပ်ငန်းကို ကောင်းမွန်သော ပြောင်းလဲမှု ဖြစ်ပေါ်စေရန် သက်ဆိုင်သော အဖွဲ့အစည်းများမှ နောက်မကျစေဘဲ ဆောင်ရွက်ရန်မှာ အရေးကြီးပါသည်။ ဤသည်မှာ လူနာတစ်ဦးသည် ရောဂါပျောက်ကင်းနိုင်သော ဆေးကို အချိန်မီမသောက်ဘဲ မိမိကိုယ်ကို ဒဏ်ရာရ၍ သေစေခြင်းသည် ၎င်းအပေါ်တွင် ရှိသော ကျိန်စာထက် ပို၍ အန္တရာယ်များသည့် သဘောပင် ဖြစ်ပါသည်။

၅။ နိဂုံး

(က) အရေးကြီးသော အင်စတီကျူးရှင်းများ၏ ရငွေများကို ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိအောင်ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ပဋိပက္ခဖြစ်မှုများကို လျော့ချနိုင်သလို၊ ပဋိပက္ခဖြစ်မှုများမှလဲ ကာကွယ်နိုင်ပါသည်။

(ခ) ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုကို အောင်မြင်စွာ တည်ဆောက်နိုင်ရန် ပြည်ထောင်စု အစိုးရနှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများအကြား သင့်လျော်မျှတသော ဘဏ္ဍာရေး ခွဲဝေမှု စနစ် ဖြစ်ရန် လိုအပ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ မပြုလုပ်နိုင်ပါက သဘာဝသယံဇာတ ကြွယ်ဝမှုသည် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများကို အားပေးရာရောက်ခြင်းမျိုးဖြစ်စေသည်။ အဆိုပါအချက်သည် လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲများကို လျော့ချနိုင်သည့်တိုင် သဘာဝသယံဇာတ ရှိခြင်းကပင် နောက်ကြောင်းပြန်ခြင်းများကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပါသည်။

(ဂ) ကျောက်ရှာဖွေရောင်းဝယ်ခြင်းလုပ်ငန်းကို တရားဝင်အသိအမှတ်ပြု၍ တရားဝင် သယ်ယူပို့ဆောင်နိုင်သော လမ်းကြောင်းများ၊ တရားဝင် ဘဏ္ဍာရေး လွှဲပြောင်းမှုများနှင့် တရားဝင် ရှာဖွေရောင်းချမှုပြုခြင်းသည် ၎င်းလုပ်ငန်းကို ထိန်းချုပ်ရန်ပိုမို လွယ်ကူသလို တိုင်းပြည်၏ ဥစ္စာ၊ ပစ္စည်းများ တရားမဝင်စီးထွက်မှုများမှ ကာကွယ်နိုင်ပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ကချင်ပြည်နယ်ရှိ ဖားကန့်ဒေသမှ ထွက်ရှိသော ကျောက်စိမ်းများကို တရားဝင် ရှာဖွေရောင်းချခွင့်၊ တရားဝင်ဘဏ္ဍာရေးလွှဲပြောင်းခွင့်နှင့် တရားဝင် သယ်ဆောင်ခွင့်ရှိခြင်းသည် နိုင်ငံတော်အတွက် အကျိုးရှိသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပါသည်။

(ဃ) အင်စတီကျူးရှင်းများ အားကောင်းခြင်းတစ်ခုတည်းက ပြဿနာအားလုံးကို မဖြေရှင်းနိုင်သော်လည်း အင်စတီကျူးရှင်းများ အားကောင်းခြင်းကြောင့် ပြဿနာများကို လျော့ချနိုင်မည်ဆိုပါက အင်စတီကျူးရှင်းများ အားကောင်းအောင် ပြုလုပ်သင့်ပါသည်။

(င) နည်းပညာများ တိုးတက်လာခြင်းသည် အစိုးရ၏ လုပ်ကိုင်နိုင်မှုကို တိုးတက်စေသောကြောင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေသော နေရာဒေသများတွင် နည်းပညာအကူအညီများဖြင့် အချို့သော အခက်အခဲအတားအဆီးများကို ကျော်လွှားနိုင်ဖွယ်ရှိပါသည်။ ဥပမာ - ရုံးလုပ်ငန်းများအတွက် လိုအပ်သော စာရွက်စာတမ်းများကို အင်တာနက်မှ တဆင့် လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးလွှဲပြောင်းမှုများ၊ အင်တာနက်မှ တဆင့် တရားဝင်ရောင်းဝယ်မှုများ ပြုလုပ်ပေးခြင်း၊ တရားဝင် မှတ်ပုံတင်ခြင်း ကိစ္စများ ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း စသည်အခက်အခဲများကို နည်းပညာအကူအညီဖြင့် ကျော်လွှားနိုင်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

The 2014 Myanmar Population and Housing Census (May, 2015), Kachin State Report, Census Report
Volume 3-A, Department of Population, Ministry of Immigration and Population, Nay Pyi Taw.

<https://www.theguardian.com/business/economics-blog/2012/aug/06/africa-natural-resources-economic-curse>

Ross, M. L. (2004). How do natural resources influence civil war? Evidence from thirteen cases.

International organization, 58(1), 35-67.

Bannon, I., & Collier, P. (Eds.). (2003). *Natural resources and violent conflict: Options and actions*. World Bank publications.

Akylbekova, D. (2015). Analyzing the Resource Curse theory: A comparative study of Kazakhstan and Norway.

This page left intentionally blank